

FACTORI CE INTERVIN ÎN FORMAREA UNUI MEDIC ÎN DIFERITE ETAPE ALE EVOLUȚIEI SALE

**SIMPOZION 31.10.2019: DIALOGUL ÎNTRE
GENERAȚII ÎN ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ**

Olimpia Nicolaescu MD, PhD

ÎNTREBĂRI

- Cum este influențat tânărul medic de către mentorii și profesorii săi?
- Se poate forma și fără aceste influențe?
- Cum se transmite ștafeta?
- Clinicianul nu face cercetare ci beneficiaza de ea, în ce mod?

MEDICINA

- Medicina, **artă și știință** în același timp, și-a asumat misiunea dificilă de a preveni și ușura suferința umană, fie ea psihică sau fizică.
- Ea se preocupă de procesele fundamentale ale vieții, care trebuie cunoscute înainte de a fi stăpânite și modificate în interesul omului.

MEDICUL

- Meseria de medic este una dintre cele mai vechi din lume.
- Fie că i s-a spus doctor, vraci-vrăjitor, vindecator, tămăduitor, medicul a fost și a rămas o persoană importantă în viața societății, fiind printre cei mai respectați oameni ai comunității.
- Medicii, reprezentanții acestui amestec de știință, artă, meserie, sunt chemați
 - să aplice cu o **artă desăvârșită**,
 - dar cu o **cunoaștere profundă**,
 - conduși de o adevărată **înțelegere și compasiune** pentru aproape, rezultatul cercetărilor și descoperirilor medicale.

JURĂMÂNTUL LUI HIPPOCRATE

- Cuprinde îndatoririle morale ale unui medic în exercitarea profesiei sale.
- Multe din principiile acestui jurământ sunt și astăzi valabile, ca
 - păstrarea secretului profesional și
 - respectul deplin pentru viața umană de la începuturile sale.
- A fost actualizat și adoptat într-o formă nouă și prescurtată de către **Asociația Medicală Mondială în cadrul Declarației de la Geneva din anul 1975.**
- În multe universități, absolvenții facultăților de medicină rostesc la sfârșitul ceremoniei de încheiere a ciclului universitar acest jurământ.

- Odată admis printre membrii profesiei de medic mă angajez solemn să-mi consacru viața în slujba umanității;
- Voi păstra profesorilor mei respectul și recunoștința care le sunt datorate;
- Voi exercita profesiunea cu conștiință și demnitate;
- Sănătatea pacienților va fi pentru mine obligație sacră;
- Voi păstra secretele încredințate de pacienți chiar și după decesul acestora;
- Voi menține prin toate mijloacele onoarea și nobila tradiție a profesiei de medic;
- Colegii mei vor fi frații mei;
- Nu voi îngădui să se interpună între datoria mea și pacient considerații de naționalitate, rasă, religie, partid sau stare socială;
- Voi păstra respectul deplin pentru viața umană de la începuturile sale chiar sub amenințare și nu voi utiliza cunoștințele mele medicale contrar legilor umanității.
- Fac acest jurământ în mod solemn, liber, pe onoare!

ETAPE

- Alegerea profesiei și pregătirea pentru admitere care începe cu 2-3 ani înainte;
- Facultatea de medicină cu o durată de 6 ani care nu este printre cele mai simple;
- Rezidențiatul, cu o durată de 3-6 ani;
- Perioada de maturitate și afirmare personală;
- Perioada de predare a ștafetei, de transmitere a experienței și cunoștințelor acumulate.

ALEGEREA PROFESIEI

Vreau să mă fac doctor

CUM AȘ PUTEA SĂ SCHIMB LUMEA?

- Meseria de medic incepe atunci cand îți spui pentru prima dată că vrei să te faci doctor.
- Adolescentul nu are încă argumentația unei alegeri conștiente sau responsabile, el alege de multe ori
 - pentru că așa îi impun părinții,
 - pentru a obține o poziție de prestigiu în societate,
 - pentru a obține o diplomă și implicit un venit mai bun,
 - sau își dorește să schimbe lumea și să o facă mai bună.

VREAU SĂ SALVEZ VIETI

- Mulți aleg însă pentru că doresc să ajute oamenii și să salveze vieți, dar nu știu încă în acest moment cum vor face acest lucru.
- Majoritatea știu însă că îi așteaptă ani de muncă, vor afla pe parcurs că îi așteaptă și multă responsabilitate.

FACULTATEA DE MEDICINĂ

Perioadă de acumulare

DE CE?

- Munca grea începe încă din **facultate, perioada unor acumulări maxime.**
- Studentul își însușește un limbaj propriu, caută explicații, își pune întrebări, din care întrebarea "De ce?" e cea mai frecventă.
- Învăță să renunțe
 - la timpul liber, la week-enduri,
 - la dorința de a-și pune pe primul plan prietenii sau familia și
 - chiar la ideea că se va îmbogăți vreodată din această meserie.
- S-ar părea că memoria este principalul proces psihic solicitat în această etapă, a parcurgerii a mii de pagini care trebuie înțelese și memorate și a unor examene dure, care par uneori de netrecut.

ACTUL DE ÎNDRUMARE

- Studentul nu poate parcurge singur acest drum, el are nevoie de mentori, pe care îi găsește în profesorii săi.
- Actul de îndrumare
 - este mai impersonal, omul de la catedră are în față o sală cu 100 de studenți, pe care nu are timp să îi personalizeze,
 - iar sistemul actual de examinare cu grile, deși mai obiectiv, pierde din legătura profesor-student și nici nu poate pune în valoare particularitățile fiecărui student.

PROFESORI MENTORI

- Adevărații mentori sunt aceia
 - care nu urmăresc în primul rând să se recunoască în studenții lor,
 - ci să le ofere **suportul de a se dezvolta liber, conform posibilităților și dorințelor lor, într-o lume extrem de mobilă.**
- Tinerii trebuie ajutați să se cunoască, să știe ce doresc și ce pot, să își adapteze dorințele la oferta generoasă pe care le-o face secolul al XXI-lea.

REZIDENTIATUL (SECUNDARIATUL)

*Utilizarea cunoștințelor, încredere,
intuiție, responsabilitate*

ETAPA REALISMULUI

- Medicul se pregătește **să salveze vieți, să ia decizii corecte**, învățând nu numai teoretic, ci și practic.
- Decizia de a urma o specialitate trebuie luată cu atenție, fiind în principiu pe viață.
- Aceasta este **etapa realismului**, etapă
 - în care înveți să îți folosești în condiții de stress toate noțiunile teoretice,
 - în care începi să îți cunoști limitele și să afli că deși vei studia toată viața nu vei putea să știi totul,
 - înveți să interacționezi cu oamenii,
 - începi să capeți curaj și încredere.
- Nu mai înveți acum după cursuri universitare, cauți articole în specialitatea ta, vrei să știi și să aplici ce e nou, participi la conferințe, simpozioane și congrese, unde vrei să îți comunici și experiența ta.

DISPONIBILITATE, RĂBDARE, UMILINȚĂ

- Pacienții nu se aleg, **trebuie să ai disponibilitatea de a-i ajuta pe fiecare**, nu poți și nu trebuie să te dedublezi, trebuie să fii pentru fiecare dintre cei care îți deschid ușa cabinetului sau te așteaptă dimineața la vizită la fel de bun.
- Trebuie să înveți răbdarea și umilința, aroganța nu are ce căuta în actul vindecării, **deschiderea totală, cu compasiune și empatie** către pacient, te va ajuta să evoluezi.

ÎNVEȚI SĂ PIERZI

- Tot acum se învață
 - cât e de greu **să pierzi un pacient** în urma unor eforturi supraomenești de a-l salva,
 - să nu privești această pierdere ca pe un eșec personal și
 - să comunici familiilor pline de speranță și care te-au investit cu toată încrederea lor, această tristă veste.
- Nu e adevărat că în timp moartea îți devine familiară și că te obișnuiești cu ea, numai **conștiința faptului că ai făcut tot ce se putea**, ba poate uneori chiar mai mult, te poate ajuta în aceste situații.

ECHIPĂ, LEGISLAȚIE, PROCEDURI

- Vei învăța să faci **o echipă** cu alți medici, cu asistentele, cu infirmierele, conștientizând faptul că fiecare are un rol, mai mare sau mai mic, dar important, în actul terapeutic.
- În afara faptului că trebuie să fie documentat și informat, un doctor bun trebuie **să respecte procedurile și legea** pentru a-și salva pacientul.
- Doctorii trebuie să documenteze tot ce fac, completează foi de observație, proceduri, rețete, recomandări, etc. **atât pentru siguranța și informarea pacienților, cât și pentru a putea răspunde de faptele lor.**

MENTORUL CA MODEL

- Medicina nu este o profesie care "se fură", **se învață cu un mare efort**, și mai ales trebuie să existe în permanență cineva dispus să te învețe.
- În această etapă înveți **responsabilitatea actului medical**, având însă în permanență încrederea că ai deasupra ta un coordonator, dispus oricând să intervină atunci când te afli în impas.
- Transmițând cunoștințe, un mentor oferă în primul rând **încredere**. Încrederea că atunci când vei fi numai tu cu pacientul vei găsi resursele necesare pentru a-l face bine.

ETAPA DE MATURITATE

*Vieți salvate, participarea la actul
cunoașterii, vizibilitate, recunoaștere,
promovare profesională*

MENTORUL DEVINE COLEG

- După rezidențiat, în perioada de maturitate, nu mai ai coordonatorul deasupra ta, mentorul îți devine coleg.
- Deja totul pare mai ușor acum, dar e numai o aparență. Acumulările teoretice și practice din precedentele etape sunt puse în slujba pacienților și a suferințelor lor.
- Medicina nu este numai despre curiozitatea pentru descoperirile medicale și aplicarea lor,
 - este în primul rând **DESPRE OAMENI**,
 - despre compasiunea pentru cel tratat,
 - despre responsabilitatea pe care medicul o simte pentru viața acestuia.

ASCENSIUNE PROFESIONALĂ

- În această etapă medicul accede pe scară profesională și administrativă, capătă **vizibilitate și recunoaștere**.
Devine
 - medic primar în specialitatea aleasă,
 - iar pentru cei care își doresc evoluția, parcurgerea unor studii doctorale se impune.
- Promovarea administrativă (șef de secție, manager de spital, etc.) este legată în primul rând de aspectul din ce în ce mai "comercial" al acestei profesii, aspect care nu trebuie desconsiderat însă.

MEDICINA, CEL MAI SCUMP DINTRE SERVICII

- **Medicina este un serviciu, și anume cel mai scump dintre servicii**, cunoașterea și cercetarea urmate de aplicația practică ulterioară costă mulți bani.
- Cercetările în biologie și medicină sunt poate cele mai importante la ora actuală. Asta deoarece, în primul rând omul dorește să se cunoască pe sine, iar cunoașterea sinelui să conducă la **creșterea duratei de viață, pe cât posibil într-o bună stare de sănătate, atât fizic cât și mental**, pentru a putea duce o viață productivă social și economic pe o durată cât mai mare de timp (conform definiției stării de sănătate a OMS).

CLINICIANUL ȘI CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

- Puțini dintre medici au o capacitate creativă și inovativă, încât să fie capabili să lămurească adevăruri ultime privind etio-patogenia unor boli, să descopere noi molecule sau proceduri terapeutice sau să inoveze tehnici de diagnostic.
- Clinicienii, reprezentând majoritatea medicilor,
 - **aplică rezultatele cercetării,**
 - **identifică, formulează și comunică problemele** ce apar în timpul monitorizării bolnavilor,
 - problemele identificate reprezentând noi teme de cercetare pentru viitor.
- Trăim într-o perioadă a cunoașterii științifice, a noutăților zilnice, medicul trebuie să se adapteze acestui ritm alert al modificărilor și să aloce zilnic un număr de ore informării sale.

PROGRESE ÎN PNEUMOLOGIE

- Numai în specialitatea pe care eu am practicat-o timp de 40 de ani, pneumologia, am trăit și experimentat mari progrese, din care voi cita câteva:
 - scurtarea diagnosticului de laborator al tuberculozei de la doua luni la două ore prin teste genetice,
 - îmbunătățirea terapiei astmului bronșic după ce a fost recunoscut rolul inflamației în patogenie,
 - creșterea duratei de supraviețuire în cancerul bronho-pulmonar, etc.

EVOLUȚIE

- Medicul TREBUIE
 - să se adapteze în permanență noului,
 - să accepte și să evolueze în ritm cu timpul,
 - să uite sau măcar să actualizeze expresia "Pe vremea mea...".
- Experiența TREBUIE să se îmbine cu curiozitatea și dorința de a pune în slujba bolnavilor mijloace diagnostice și terapeutice din ce în ce mai individualizate și adaptate suferinței fiecăruia, progresele extraordinare înregistrate în genetică și imunologie în ultima vreme oferind acest lucru.

PREDAREA ȘTAFETEI

*Etapa renașterii prin speranța de
mai bine, mai nou, mai dinamic*

MEDICUL DEVINE EL ÎNSUȘI MENTOR

- Drumul unui medic nu se sfârșește niciodată, el supraviețuiește profesional prin cei pe care îi formează și îi ghidează, deoarece ajuns în ultima etapă a evoluției sale, medicul devine el însuși mentor.

EVOLUȚIA VIETII ȘI A CUNOAȘTERII

- Medicul predă bagajul de experiență și de acumulări ale unei vieți petrecute lângă oamenii aflați în suferință, medicilor tineri, aflați acum la început de drum.
- Fiind cel mai bun cunoscător al evoluției în biologie, medicul acceptă să încheie acum un ciclu, ciclul devenirii și al progresului ființei umane în general, al medicului în special.
- **Un ciclu se termină numai pentru a permite altui ciclu să înceapă, la un nivel superior de acumulări.**